

Smulkiosios motorikos reikšmė kalbos lavinimui

Kas yra smulkioji motorika?

Tai judesiai, kuriuos atliekant dalyvauja smulkieji kūno raumenys (pirštų, riešo, akių). Norint, kad vaiko kalbos raida būtų sklandi, juos lavinti yra labai svarbu.

Kuo ji svarbi kalbai ?

Smulkioji motorika kalbai yra labai svarbi, nes ją lavinant lavėja judesiai, kurie padeda greičiau lavinti ir kontroliuoti pirštus, rankas, akis, ir kalbos centrą smegenyse. Kuo geriau bus išlavėjusi smulkioji motorika tuo bus gražesnė vaiko kalba.

Smulkiosios motorikos lavinimu reikėtų jau užsiimti ankstyvoje vaikystėje: pirštukų masažas nuo kūdikystės, žaidimai, pvz.: „Virė virė košę“ ir kt., o vėliau rankų pirštų žaidimai, skirti smulkiosios motorikos lavinimui.

Pastebėta, kad jei vaiko rankų pirštų judesiai išlavėję, tai kalbos vystymasis dažniausiai atitinka amžių. Mokslininkai yra nustatę, kad lavinami sudėtingi rankų judesiai, teigiamai veikia vaiko kalbines galimybes.

Motorikos sutrikimai turi įtakos kalbėjimui ir kalbai. Mokslininkai teigia, kad dėl sutrikusių valingų ir nevalingų judesių reguliacijos nukenčia kalbos vystymasis. Taip pat pastebima, kad rankų raumenų motoriniai impulsai turi didelės reikšmės kalbinės motorikos formavimuisi.

Kartu su kalbos sutrikimais dažnai eina įvairūs stambiosios ir smulkiosios motorikos sutrikimai: nevikrumas, nekoordinuoti judesiai, sulėtėję ar suaktyvėję judesiai, nepakankamas judesių ritmiškumas, sutrikusi pusiausvyra, ypač yra apsunkinta smulkioji motorika.

Vaikams reikia lavinti rankų pirštelių, plaštaką, riešą. Lavinant pirštų motoriką, skatiname vystyti kalbą, nes jose esantys centrai susiję su galvos smegenų zonomis, atsakingomis už kalbą, o kai kurie pirštų ir riešo judesiai susiję su aplinkos suvokimu, intelektine smegenų veikla.

Taigi, jei bus išlavėjusi smulkioji motorika, greičiau ir geriau lavės ir kalba. Todėl nepamirškite lavinti vaiko smulkiosios motorikos - vaikas turi kiek įmanoma daugiau dirbti savo dar nepaklusniais pirštukais.

Tačiau turime nepamiršti, kad veikla turi atitikti vaiko amžių. Vaikučiui turi būti įdomu ir ne per sunku. Galime pradėti nuo paprasčiausių pratimų – delniukų patrynimu, plojimo rankytėmis, o tik vėliau pereiti prie sunkesnių, daugiau atidumo reikalaujančių užduočių.

3-7 metų vaikams pagrindiniai užsiėmimai, padėsiantys lavinti smulkiąją motoriką bei tinkantys ikimokyklinuko amžiui, - piešimas, rašymas, karpymas, smulkių detalių vėrimas, rišimas, pynimas, konstravimas, įvairių įrankių naudojimas. Taip pat lipdukų klijavimas, magnetinių detalių naudojimas specialioms magnetinėms lentoms ar knygelėms - puikus smulkiosios motorikos lavinimas. Labai padeda piešimas pirštais.

.....

Mimikos ir artikuliacinės motorikos lavinimas

Mimikų atpažinimas, o vėliau ir sugebėjimas jas atkartoti yra labai svarbūs įgūdžiai vaiko emocinei brandai ir kalbos raidai, nes, išmokęs valdyti veido raumenis, vaikas greičiau išmoks taisyklingai tarti garsus, pajus kalbėjimo džiaugsmą.

Lavinant mimikos ir artikuliacinę motoriką, didžiausią dėmesį suaugusysis turi sutelkti į save, nes šiuo atveju vaikas yra suaugusio veiksmų mėgdžiotojas. Todėl vaikas turi matyti aiškią ir taisyklingą suaugusiųjų artikuliaciją. Pradžioje vaikas mokosi valdyti kalbėjimo organus (apatinį žandikaulį, lūpas, liežuvį), pamėgdžiodamas pašnekovą, tas pats vyksta ir su mimikos reakcijomis. Suaugusysis turi kalbėti su vaiku aiškia, žiūrėdamas į jį, kad vaikas matytų aiškius burnos judesius.

Mažiesiems mimikos raumenis lavinti labai tinka žaidimas „Veidrodis“. Atsisėskite priešais mažylį, demonstruokite įvairias grimasas (liūdesį, džiaugsmą, išgąstį, nuostabą ir t.t.). Paprašykite, kad vaikutis pakartotų, ką jam parodėte.

Tėvai gali pamokyti mažylį prisimerkti, pamerkti vieną akį, uostyti, ištempti lūputes į priekį, nusišypsoti uždaromis lūpomis ir rodant dantukus. Svarbu lavinti ir liežuvį. Jam tinkami įvairiausi pratimai: bandyti liežuvio galiuku paliesti nosį, judinti aukštyn – žemyn, kairėn-dešinėn, caksėti padaryti „dūdelę“, braukti per gomurį ir dantukus ir t.t.

Vaiko raidos psichologai tvirtina, kad vaikai, kuriems nuo mažų dienų buvo mankštinami rankų pirštukai, greičiau pradeda taisyklingai, aiškiai kalbėti, gerai artikuliuoja garsus.

Taigi kalbėjimo, kalbos ir motorikos sutrikimai yra tarpusavyje glaudžiai susiję. Todėl labai svarbu laiku nustatyti motorikos sunkumus ir juos įvertinti. Kaip teigia Kaffemanienė, Reseckienė (2008) – ankstyvas smulkiosios ir bendrosios motorikos gebėjimų įvertinimas ir lavinimas gali būti kalbos raidos sutrikimų prevencijos priemone. O esant kalbėjimo ir kalbos sutrikimams, bendrosios ir smulkiosios motorikos tikslinimas privalėtų būti sudėtinė kalbos lavinimo pratybų dalis.

Parengė logopedė Lina Repšienė